



Ton Haarmans, 2022, mijn werkplek in Ontinyent

Waarheid

Dit boekje gaat over een onderzoek naar de grenzen van **waarheid**, **kennis** en **geloof**. Waarheid is voor mij **weten** met absolute zekerheid, zonder te hoeven nadenken, zonder het geheugen te gebruiken. Alles wat we niet met deze zekerheid weten is wat mij betreft een vorm van denken, van *inbeelding*. Ik denk dat Tokio bestaat, maar ik weet dat niet zeker, alleen van horen zeggen en van talloze aanwijzingen. Ik denk dat het gisteren mooi weer was, maar ik weet dat niet zeker, want misschien heb ik het gedroomd.

Wat weet ik dan *wel* zeker?

Enkel het feit dat ik *nu* **deze** ervaring heb. Een ervaring in flux, voortdurend veranderend...

Het geluid van de kachel, mijn vingers op het toetsenbord. Buiten door het raam voor mij schijnt de zon. Aandacht die verschuift. Het een na het ander komt in focus. Ik ben enigszins misselijk en er is een vage pijn in mijn rug. Daar is de kachel weer. Mijn blik gaat van scherm naar toetsenbord naar het raam. Gedachten over wat ik hier aan het schrijven ben...

Mijn in feite woordeloze ervaring van dit moment is het enige wat ik *daadwerkelijk* weet. Dit is, wat mij betreft, de waarheid waar Sengts'an over spreekt. Al de rest komt uit het geheugen. Het zijn gedachten. De gedachten zelf komen op in dit moment en verdwijnen weer om plaats te maken voor de volgende gedachte. Ik denk aan de rekenkundige som van de natuurlijke getallen 5 en 3 en 'weet' dat dit 8 is. *Weet* ik dat

echt? Toch niet op dezelfde manier als het weten van dit moment. Over het weten van dit moment *hoef* ik niet na te denken. *Het weten en het moment zijn identiek*. Voor de rekenkundige bewerking moet ik toch, al is het nog zo kort, even nadenken, mijn geheugen gebruiken. Het is geen direct, *onmiddellijk* weten.

Heel veel van de kennis van bijvoorbeeld rekenkundige bewerkingen is impliciet. Het veronderstelt een heleboel wetenschap, waar ik niet meer over nadenk - omdat ze zo vertrouwd geworden is. Toen ik een jaar of 5, 6 was kostte het me heel wat meer moeite en moest ik bijvoorbeeld mijn som daadwerkelijk natellen in mijn hoofd. De regels van de rekenkunde waren toen nog niet helemaal geabsorbeerd en moesten nog bewust geraadpleegd worden.

Dit lijkt ook op de impliciete kennis van hoe je moet fietsen of zwemmen. Allemaal activiteiten die we geleerd hebben. Na een tijdje 'weet' je lichaam hoe je dat moet doen en denk je er niet meer over na.

Het *lijkt* dus of je bepaalde dingen zeker weet, maar in feite komt die kennis toch uit het geheugen, ook al hoef je daar niet meer bewust over na te denken.

